

ZPRAVODAJ

Vydává
Národní informační,
vzdělávací
a osvětové středisko
bezpečnosti práce
při Výzkumném ústavu
bezpečnosti práce

www.cubp.cz http://osha.mpsv.cz www.vubp.cz www.bozpinfo.cz číslo 1/2005

Nová koncepce přináší nové přístupy

Rok 2005 je prvním rokem, ve kterém již od počátku pracujeme v plném souladu s prá-
vem EU. Řídícím dokumentem pro činnost
státního odborného dozoru nad bezpečností
práce, technických zařízení a stanovenými
pracovními podmínkami jsou „Obecné principy
pro inspekci práce ve vztahu k bezpečnosti
a ochraně zdraví na pracovišti“. Tyto principy
byly schváleny a přijaty na 47. plenárním za-
sedání SLIC v listopadu 2004 v Maastrichtu.
Revidované znění české verze je zveřejněno
na internetových stránkách ČÚBP.

Inspekce práce je multidisciplinární činnost,
která probíhá v prostředí, kde se stýkají po-
žadavky předpisů, stav konkrétních strojů,
zařízení, technologií, reálná ekonomika a po-
litika. Tyto prvky jsou proměnné a inspektor je
musí vždy při rozhodování o přístupu k řešení
problematiky respektovat. Kromě odborných
znalostí musí v daném konkrétním, jedineč-
ném pracovním systému akceptovat i další
podmínky. Je to i jeden z důvodů, proč nesmí
být inspektor závislý na jakýchkoli vlivech
zvenčí. Musí mít jasně stanovený cíl, obsah,
rozsah a předmět činnosti. Všechny tyto prvky
byly zohledněny při zpracování celoplošného
programu činnosti na rok 2005. Byl zredukován
počet úkolů, byla zdůrazněna vazba na priority
EU, ČR a regionální. Zároveň byly stanoveny
měřitelné cíle pro splnění jednotlivých úkolů,
zadání bylo konkretizováno tak, aby získané
informace měly dostatečně vypovídající schop-
nost pro další porovnání výsledků jak v ČR, tak
v EU. Činnost inspektorů má být řízena tak,
aby bylo dosaženo maximální možné úspěš-
nosti a účinnosti státního odborného dozoru ve
vazbě na vynaložené zdroje.

Jednotlivé celoplošné úkoly jsou: Bezpečnost
práce ve stavebnictví zaměřená na ochranu
zaměstnanců před pády z výšky a nad volnou
hloubkou, Bezpečnost vnitrozávodové dopravy
zaměřená na činnosti, ve kterých dlouhodobě
dochází ke značnému množství úrazů, Info-
mační a kontrolní kampaň ve stavebnictví
prováděná současně ve všech „nových“ členských
státech EU podle zásad pro kampaň, která
byla v letech 2003 a 2004 prováděna ve „sta-
rých“ členských státech, Integrovaná inspekce
práce podle zákona o prevenci závažných prů-
myslových havárií. Program „Bezpečný pod-
nik“. Jako nejdůležitější úkol pro rok 2005 je
Kontrola systému BOZP v malých a středních
podnicích. Právě od splnění tohoto úkolu oče-
kávám výrazný přínos ke zlepšení celkového
stavu BOZP v ČR. Věřím, že splnění programu
činnosti napomůže k výraznému omezení ztrát
a nákladů plynoucích z pracovní úrazovosti
a nemocí z povolání a napomůže zvýšit úroveň
naší ekonomiky v rámci udržitelného rozvoje.

Ing. Jaromír Elbel, předseda ČÚBP

Evropský týden BOZP a program Správná praxe v roce 2005

Program Správná praxe je projekt, který podporuje informační a osvětovou kampaň
Evropský týden bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, každoročně pořádaný pod patronací
Evropské agentury pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci se sídlem v Bilbau. Program
Správná praxe se zaměřuje na inovativní přístupy k řešení konkrétních problémů na praco-
višti.

V letošním roce jsou Evropský týden BOZP
a doprovodný program Správná praxe zaměře-
ny na velmi významné riziko, které sebou přiná-
ší civilizace a rozvoj průmyslu a dopravy. Tímto
rizikem je hluk a hlučnost pracovního prostředí.
Základním mottem letošního Evropského týdne
BOZP a programu Správná praxe je slogan
„**HLUKU STOP!**“.

Program Správná praxe je zaměřen na posílení
informovanosti veřejnosti a je určen především
pro podnikatelské subjekty, zaměstnavatele
a zaměstnance. Programu se však může zúčast-
nit kterýkoliv subjekt, který je schopen svoje zku-
šenosti z oblasti BOZP nejrůznějším způsobem
popularizovat ku prospěchu širší veřejnosti, kdy
riziko hluku na pracovišti přesahuje tento rámeč
a odráží se výrazně do okolního prostředí.

CÍLE A ZÁMĚRY PROGRAMU SPRÁVNÁ PRAXE

- Podporovat komunikační a osvětové záměry
Evropského týdne BOZP.
- Popularizovat metody tzv. správné praxe při
zavádění efektivnějších praktických řešení
směřujících ke zvyšování úrovně bezpeč-
nosti práce.
- Informovat veřejnost a odborníky v oblasti
BOZP o tom, jakých rizik se správná praxe
tematicky týká a jakým způsobem je možné
prevenci a řízení rizik dále zdokonalovat.
- Propagovat aktivity subjektů zúčastněných
v programu Správná praxe a šířit jejich zku-
šenosti ověřené v každodenní praxi.
- Podporovat výměnu zkušeností z řízení
rizik a jejich prevence uvnitř podniků i mezi
podniky navzájem formou workshopů nebo
panelových diskusí.
- Podporovat komunikační vazbu mezi odbor-
nou veřejností a orgány ČÚBP a organizace-
mi poskytujícími služby a informace v oblasti
BOZP formou seminářů, přednášek a disku-
sí.
- Popularizovat jednotlivé etapy Evropského
týdne BOZP a programu Správná praxe
formou tiskových konferencí a dalších komu-
nikačních nástrojů.

PRÁVIDLA PROGRAMU SPRÁVNÁ PRAXE

- Účast v programu Správná praxe je dob-
rovolná. Přihláškou do programu Správná
praxe je Formulář pro zpracování prezentace
aktivit podniku či jiného subjektu.
- Do programu Správná praxe se může při-
hlásit každý podnikatelský subjekt u místně
příslušného inspektorátu bezpečnosti práce.
Vyplněný formulář s příloženou dokumentací
přijímají IBP nejpozději do 20. května 2005,
a to ve dvou výtiscích. Ze způsobu zpracová-
ní by mělo být patrné, jaké aktivity, v jakém
počtu a s jakými výsledky, včetně dosažené
úrovně propagace a publicity, byly k podpoře

Evropského týdne BOZP uskutečněny. (Účast
subjektu v programu není důvodem k žádné
mimořádné inspekci, pouze k případnému
ověřování a potvrzení věrohodnosti předklá-
daných informací, pokud je to nezbytně nutné
při posuzování přihlášky.)

- Podnikatelský subjekt přihlášený do pro-
gramu Správná praxe dokládá své aktivity
charakteristikou, popisem a fotodokumentací
prováděných akcí.

VŠEOBECNÉ METODICKÉ ZÁSADY PRO HODNOCENÍ PREZENTACÍ A VÝBĚR NOMINACÍ

Hlavní důraz při hodnocení jednotlivých prezen-
tací se zaměřuje na to, zda realizované a popsá-
né informace, postupy a opatření:

- představují jednoznačně praktické (nikoliv
pouze teoretické) řešení, které předkladatel
uskutečnil v oblasti snižování rizik a tvorbě
bezpečného a zdravého pracoviště a lokalit,
- mají, měla či ještě budou mít nadále vliv na
celkové zlepšování životních a pracovních
podmínek a významným způsobem podporují
zvyšování úrovně bezpečnosti a ochrany zdraví
zaměstnanců,
- jsou zaměřena zejména na prevenci a vedou
k dokonalejší identifikaci a eliminaci rizik,
- lze považovat za skutečná opatření při vytvá-
ření pracovní pohody a snižování hlučnosti
prostředí a nikoliv za formální opatření,
- odpovídají nejen platným právním předpisům,
ale přinášejí nadstandardní řešení,
která mají v právních předpisech odpovídající
oporu (jedná se zejména o technická nebo
organizační řešení),
- ukazují zkušenosti, které byly manage-
mentem podniku nebo zástupci municipalit
vhodným způsobem využity, zavedeny, po-
popularizovány mezi zaměstnanci nebo širokou
veřejností, a byla jim zajištěna odpovídající
propagace a publicita,
- ukazují v potřebné míře podíl jednotlivých
subjektů na spolupráci při uskutečnění jed-
notlivých aktivit a při zajišťování a ochraně
pracovního potenciálu zaměstnanců,
- představují základ pro informování a osvětu
managementu podniku, jeho zaměstnanců
a široké veřejnosti.

Základní informace pro podnikatelský subjekt,
potřebné k uskutečnění programu Správná pra-
xe, poskytuje Český Focal Point pro bezpečnost
a ochranu zdraví při práci <http://osha.mpsv.cz/>.

**Zahájení programu Správná praxe v České
republice bylo oficiálně vyhlášeno
1. místopředsedou vlády ČR a ministrem
práce a sociálních věcí Zdeňkem
Škromachem v pondělí 28. února 2005.**

Ing. Miloš Paleček, CSc.,
ředitel Výzkumného ústavu bezpečnosti práce

Kontrola systému BOZP v malých a středních podnicích

Systém státního odborného dozoru nad bezpečností práce a dodržováním stanovených pracovních podmínek je jedním z mnoha činitelů, který se dlouhodobě podílí na podpoře malého a středního podnikání. Vychází ze zákona č. 174/1968 Sb., o státním odborném dozoru nad bezpečností práce, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 47/2002 Sb.,

o podpoře malého a středního podnikání, ve znění pozdějších předpisů. Postupuje v souladu s nařízením Komise č. 70/2001, o aplikaci článků 87 a 88 Smlouvy o založení ES, a z navazujících usnesení vlády ČR č. 1257/2000 pro období 2001-2004 a usnesení vlády č. 1159 z 24.11.2004 pro roky 2005-2006. Cílem vykonávané činnosti je spolupráce při naplnění zásad Národní politiky bezpečnosti a ochrany zdraví pracovníků a pracovního prostředí, schválené usnesením vlády ČR č. 475 ze dne 19.5.2003.

V předcházejících letech probíhaly kontroly dodržování závazných bezpečnostních předpisů a uskutečňovala se poradenská činnost v oblasti bezpečnosti práce v malých a středních podnicích (dále jen MSP) formou celostátních úkolů a vlastních úkolů jednotlivých inspektorátů zaměřených do konkrétních odborných oblastí činnosti.

Pro rok 2005 byl stanoven samostatný hlavní úkol č. 05.1.03 Kontrola systému BOZP v malých a středních podnicích. Úkol je zaměřen na subjekty provozující činnosti ve strojírenském průmyslu, zpracovatelském průmyslu, zemědělství, lesnictví, zpracování dřeva a ve službách.

Úkol má přednostně pomoci subjektům v oblastech činností s vyšším potenciálním rizikem vzniku pracovních úrazů. Podle statistik úrazové četnosti jde o výrobu textilů, textilních výrobků, výrobu oděvů, zpracování a barvení kožešin, činění a úpravu usní, výrobu brašnářských a sedlářských výrobků, výrobu obuvi, výrobu vlákniny, papíru a výrobků z papíru, vydavatelství a tisk, výrobu plastových a pryžových výrobků, výrobu všech základních druhů kovů a zpracování jejich slitin (zejména slitin neželezných kovů), výrobu kovových konstrukcí, zpracování dřeva, výrobu nábytku, výrobu motorových vozidel, přívěsů, návěsů a jejich dílů, výrobu strojů a dopravních prostředků, výrobu ostatních nekovových minerálních výrobků, elektrotechnickou výrobu, výrobu potravin, činnosti v oblasti služeb (např. praní a chemické čištění) a o rizikové činnosti v zemědělství.

Úkol je určen především pro nově vzniklé malé a střední subjekty, u kterých vznikl v posledních třech letech závažný pracovní úraz a u kterých jsme dosud nebyli na kontrole.

Úkol není určen pro subjekty provádějící činnosti ve stavebnictví. Subjekty ve stavebnictví jsou řešeny v rámci hlavního úkolu č. 05.1.01 Bezpečnost práce ve stavebnictví – ochrana zaměstnanců před pády z výšky, navazujícího na celostátní kampaň ve stavebnictví.

Při výběru subjektů MSP k doзору bude brán také zřetel na rizikovost prováděných činností a úrazovou četnost pro dané OKEČ. Neméně důležité jsou i ekonomické dopady námi přijímaných opatření v případě neplnění závazných povinností v oblasti BOZP. Tyto skutečnosti úzce souvisí s velikostí subjektu zvoleného ke kontrole.

Z výše uvedeného plyne, že dozory a poradenská činnost, v rozsahu nám zákonem stanovených pravomocí, budou provádět inspektoři všech profesních zaměření v celém rozsahu činností podle zadání úkolu (plánovacího listu) a kontrolního seznamu. Celkový počet kontrolovaných subjektů tvoří minimálně 50 % ze všech zkontrolovaných subjektů v daném roce. Ve vztahu k malým a středním podnikům má úkol za cíl využít inspektory, jako hybnou sílu pro potřebné pozitivní změny v oblasti zajišťování BOZP, moderním způsobem s důrazem na hodnocení rizik a metody v praxi již prosazované inspekce práce. Hlavním nástrojem pro závěry z prováděných kontrol je uplatňování § 4, písm. g) zákona č. 174/1968 Sb. ve znění pozdějších předpisů, tj. působnost orgánů SOD v oblasti poradenství.

Tato činnost je kvalitativně ovlivněna odbornou úrovní našich inspektorů. Při poradenství v oblastech návrhů konstrukčních úprav výrobků je třeba, aby byl zaměstnavatel vždy upozorněn na skutečnost, že veškeré námi doporučené zásahy do konstrukčního provedení ochranných, zabezpečovacích a signalizačních zařízení, případně do konstrukčního provedení jakýchkoliv jiných částí zařízení lze provést pouze se souhlasem výrobce a vždy za ně nese plnou odpovědnost zaměstnavatel. Ve stejné situaci se nachází zaměstnavatel v případě návrhu uspořádání pracoviště a zajišťování požadovaných pracovních podmínek.

Závěrem bych chtěl upozornit na internetové stránky ČÚBP www.cubp.cz, www.bozpinfo.cz, MPO ČR www.mpo.cz a DC ČR www.designcentrum.cz. Webové stránky MPO ČR a DC obsahují Ministerstvem průmyslu a obchodu vyhlášené podmínky programů na podporu malého a středního podnikání v letech 2005 a 2006. Tato podpora je pro rok 2005 v celkové výši 550 mil. Kč. V části programu podpory malých a středních podniků, nazvané Poradenství, jsou pod body 3.1.1 a 3.1.2 doporučeny možnosti finanční podpory malých a středních podniků v oblasti vzdělávání a poradenských služeb pro BOZP.

Ing. Josef Ježdík, Český úřad bezpečnosti práce

Účast VÚBP, ČÚBP, IVBP a inspektorátů bezpečnosti práce na veletrzích v roce 2005

Navštivte náš stánek na mezinárodním veletrhu:

PRAGOALARM-PRAGOSEC
(13.–15.4.2005), Výstaviště Praha Holešovice
+ doprovodný program

FOR ARCH 2005 (20.–24.9.2004),
Pražský veletržní areál, Letňany
+ doprovodný program

O účasti VÚBP, ČÚBP, IVBP a inspektorátů bezpečnosti práce na veletrzích a doprovodných programech pravidelně informuje webová stránka www.vubp.cz, pozvánky a upoutávky na ně zveřejňuje také www.bozpinfo.cz.

Aktuální nabídka publikací VÚBP

Řada BEZPEČNÝ PODNIK

Hodnocení psychické, fyzické a senzorické pracovní zátěže

Metodická pomůcka z oblasti pracovních systémů, určená především zaměstnancům k vytváření pracovních míst, pracovišť a práce s minimem rizik vzniku nežádoucích zdravotních důsledků. Kritéria hodnocení zátěže jsou vždy doprovázena citací relevantních právních nebo hygienických předpisů, u některých typů zátěží jsou uvedeny analogické limity zahraničních předpisů a doporučení.

Kontaktní osoba:

Jaroslava Hejtíková, NIVOS,
Výzkumný ústav bezpečnosti práce,
Jeruzalémská 9, 116 52 Praha 1,
tel. 221 015 889, fax 224 210 494,
hejtikova@vubp-praha.cz, www.vubp.cz

PRAGOALARM-PRAGOSEC

14. ročník mezinárodního veletrhu
zabezpečovací techniky,
systémů a služeb, požární ochrany
a záchranných zařízení
13. 4. – 15. 4. 2005
Výstaviště Praha - Holešovice

Doprovodný program k veletrhu

**Společně bezpečně – Pracovní setkání
osob odborně způsobilých
v prevenci rizik**
15. dubna 2005
Parkhotel Praha

Bližší informace:

www.bozpinfo.cz v rubrice Kalendář akcí
www.vubp.cz v rubrice Vzdělávání
<http://osha.mpsv.cz/ew2004/> v rubrice Akce
krizkovaj@vubp-praha.cz
tel: 221 015 891

Kampaň Bezpečná vnitrozávodová doprava

Ze vstupu České republiky do Evropské unie pro nás vyplynula povinnost nejen převzetí unijního práva, ale i způsoby jeho prosazování a vynucování. Jednou z pracovních metod v Evropské unii na úseku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je i organizování kampaní, které jsou zaměřovány na ta odvětví, popřípadě průřezové činnosti, ve kterých je vykazována vysoká úrazovost či obdobný výskyt ostatních nežádoucích událostí.

Zdůvodnění kampaně

Vláda České republiky schválila svým usnesením č. 475 ze dne 19. 5. 2003 Národní politiku bezpečnosti s ochrany zdraví při práci. Jednou z priorit této politiky je i omezování počtu úrazů, nemocí z povolání a nemocí souvisejících s prací. V této souvislosti lze uvést, že vnitrozávodová doprava a na ní navazující manipulace s materiálem se dlouhodobě podílí v rozsahu asi 30 % na celkové pracovní úrazovosti, čímž představuje i jeden z významných zdrojů rezerv ve snižování pracovní úrazovosti vykazované v rámci České republiky. Tato skutečnost vyplývá z přehledu vykazované počtu pracovních úrazů (tabulka 1).

Přehled vykazovaného počtu pracovních úrazů

Tabulka 1

Rok	1999	2000	2001	2002	2003
Zdroj úrazu					
Motorové dopravní prostředky vnitropodnikové	454	540	552	448	416
Nemotorové dopravní prostředky vnitropodnikové	517	590	584	661	724
Jeřáby a jiná zdvihadla	286	243	244	125	133
Transportní zařízení	279	279	248	193	217
Zvedací a dopravní zařízení – pomůcky	497	499	486	154	139
Vnitropodniková pracoviště	8 974	8 066	8 294	8 526	7 380
Břemena, materiál, předměty	10 754	10 529	10 932	12 393	11 267
Počet úrazů podle sledovaných zdrojů úrazu	21 7691	20 746	21 340	22 500	20 276
Celkový počet pracovních úrazů sledovaných SOD	77 832	74 739	73 911	72 079	65 882
% pracovní úrazovosti podle uvedených zdrojů na celkové úrazovosti sledované SOD	27,96%	27,76	28,87	31,22	30,78

Další faktor, který ovlivnil vyhlášení kampaně, představuje Národní strategie bezpečnosti silničního provozu, kterou přijala vláda České republiky dne 28. 4. 2004. Silniční nehodovost již přerostla státní hranice a v současné době představuje poměrně výrazný celosvětový problém. Podle údajů Světové zdravotnické organizace (WHO) dopravní nehodovost celosvětově zapříčiní 2,8 % všech úmrtí a trvalého postižení na zdraví. Pro získání konkrétní představy lze uvést, že v roce 2000 zemřelo na celém světě v důsledku dopravních nehod 1,26 milionů obyvatel. Pokud by stávající nepříznivý vývoj dopravní nehodovosti pokračoval i nadále, potom by v roce 2020 počet usmrčených při dopravních nehodách dosáhl 2,3 miliony osob. V důsledku dopravní nehodovosti je v Evropě každoročně hospitalizováno 600 000 osob, přičemž při dopravních nehodách umírá 43 000 lidí.

Vnitrozávodová doprava je z části realizována na účelových komunikacích. Tyto ve smyslu zákona č. 13/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů, představují jednu z kategorií pozemních komunikací, na kterých je vykazována silniční nehodovost. V této souvislosti lze uvést, že z podkladů Policie České republiky za rok 2003 vyplývá, že vnitrozávodová doprava, realizovaná na účelových komunikacích, se v uvedeném roce podílela přibližně 10 % na celkové silniční nehodovosti České republiky (tabulka 2).

Podíl nehod techniky a úrazů ve vztahu k celkovým počtům dopravních nehod v ČR

Tabulka 2

Sledovaný vzorek	Počet nehod	Usmrčeno	Těžce zraněno	Lehce zraněno
Česká republika	195 851	1 319	5 253	30 312
Účelové komunikace	20 354	32	139	797
% podíl	10,4	2,4	2,7	2,6

Vyhlášení kampaně, její cíle a dosavadní průběh

Kampaň „Bezpečná vnitrozávodová doprava“ vyhlásil krátce po vstupu České republiky do Evropské unie dne 12. května 2004 předseda Českého úřadu bezpečnosti práce u příležitosti odborného semináře inspektorů specializace manipulace s materiálem a skladování.

Vyhlášení kampaně se uskutečnilo slavnostní formou za účasti vedoucích inspektorů bezpečnosti práce jednotlivých IBP, inspektorů dané specializace, jakož i regionální samosprávy a regionálního tisku, čestných hostů a pozvaných firem. V rámci doprovodného programu k zahájení kampaně byly představeny ukázky špičkové techniky zvyšující bezpečnost nejen vnitrozávodové dopravy, ale celé oblasti mechanizované manipulace s materiálem.

Kampaň je zaměřena především na provozovatele vnitrozávodové dopravy. Krátkodobý cíl kampaně sleduje zvýšení právního povědomí zaměstnavatelů a jejich zaměstnanců za bezpečnost a ochranu zdraví při organizování vnitrozávodové dopravy a na ni navazující manipulace s materiálem. Střednědobým cílem kampaně je vytvoření potřebných předpokladů k postupnému snižování pracovní úrazovosti a silniční nehodovosti v dané oblasti. Celkové snížení jak úrazovosti, tak

i silniční nehodovosti ve vnitrozávodové dopravě je pak cílem dlouhodobým.

V průběhu druhého pololetí roku 2004 se uskutěnila informační část kampaně, ve které orgány státního odborného dozoru nad bezpečností práce realizovaly řadu rozmanitých aktivit. Maximální pozornost se zaměřila na seznamování zaměstnavatelů, jakož i vedoucích a zodpovědných zaměstnanců se základními riziky vyskytujícími se při provozu vnitrozávodové dopravy, včetně navazující manipulace s materiálem, a s možnostmi jejich eliminace, popřípadě snížení. V rámci všech regionů se uskutečnily pro provozovatele vnitrozávodové dopravy odborné semináře, na kterých inspektoráty bezpečnosti práce podaly komplexní informace o významu a cílech kampaně, a to i s využitím podkladových materiálů zpracovaných útvarem BESIP. O kampani přinesl informace jak odborný, tak i regionální tisk. V současné době probíhá vyhodnocování informační části kampaně.

Úkoly kampaně v roce 2005

Na informační část kampaně navazuje v letošním roce její kontrolní část, v jejímž rámci probíhá celostátní prověrka na téma Bezpečnost vnitrozávodové dopravy – provoz manipulačních a dopravních prostředků a zařízení.

Prověrku tvoří tři samostatné části zaměřené na:

- Zajištění bezpečného provozu dopravních prostředků na účelových komunikacích a dalších pracovních plochách, kde je sledováno zejména:
 - systém řízení BOZP,
 - odborná způsobilost zúčastněných zaměstnanců,
 - technický stav dopravních prostředků a mechanismů,
 - technický stav účelových komunikací, komunikací pro pěší a pracovních ploch,
 - organizace provozu na účelových komunikacích,
 - používané postupy při manipulaci s materiálem.
- Zajištění bezpečného provozu jeřábové dopravy, kde je sledováno zejména:
 - systém řízení BOZP včetně vnitřního systému bezpečnosti práce při řízení provozu jeřábů,
 - odborná způsobilost obsluh jeřábů,
 - technický stav konstrukce jeřábů, provoz, kontrola a údržba jeřábů,
 - způsob manipulace s břemeny.
- Zajištění bezpečného provozu vleček a popř. i úzkorozchodných drah, kde je sledováno zejména:
 - systém řízení BOZP,
 - odborná způsobilost zúčastněných zaměstnanců,
 - technický stav používaných dopravních prostředků a ostatních mechanismů určených pro nakládku a vykládku železničních vagonů,
 - technický stav účelových komunikací (včetně jejich křížení s železnicí) a pracovních ploch sloužících vlečkám, resp. úzkorozchodné dráze,
 - bezpečnost prováděné manipulace s železničními vozy,
 - organizace práce a pracovní postupy.

Ing. Antonín Dušátko,
Český úřad bezpečnosti práce

Úspěšnost odborného dozoru ovlivňuje legislativa

Institut technické inspekce Praha (dále jen ITI Praha) je organizací provádějící státní odborný dozor nad bezpečností vyhrazených technických zařízení (zařízení se zvýšenou mírou ohrožení osob a majetku), s působností, úkoly a oprávněními danými zákonem č. 174/1968 Sb., o státním odborném dozoru nad bezpečností práce, ve znění pozdějších předpisů.

Odborná činnost

V roce 2004 plnil institut průběžně stanovené úkoly vyplývající z platné legislativy. Zejména se jednalo o zpracování odborných a závazných stanovisek ve vztahu k vyhrazeným technickým zařízením (VTZ).

Není důvod zpochybňovat skutečnost, že existují zařízení, která mohou v režimu provozu zvýšenou mírou ohrozit zdraví, bezpečnost osob a majetku. Důsledně vedené statistiky úrazovosti by problematiku vyhrazených technických zařízení postavilo pravděpodobně do poněkud jiného světla.

Hodnotitelská mise pro všeobecnou bezpečnost výrobků v České republice a zpráva Úřadu TAEX – Úřadu pro výměnu informací a technickou pomoc, doporučila ČR vedení statistiky o úrazovosti, kde v závěrech zprávy mj. uvedla: „Co možná nejdříve by měl být zaveden systém sběru údajů o úrazech vyžadujících lékařské ošetření. Orgány České republiky by měly požadovat informace a učit se ze zkušeností států Evropské unie, které mají systémy jako EHLASS“.

V ČR jsou pravidelně vyhodnocovány ztráty a náklady na pracovní úrazy, které v současné době dosahují více jak desítek miliard Kč ročně. Přes vysoká absolutní čísla jsou tyto náklady nižší, než je obvyklé v jiných zemích. Rozdíl je zřejmě dán odlišným rozsahem statistických zjišťování. Ze známých čísel lze velmi obtížně pouze odvozovat a odhadovat, jakou měrou se na úrazovosti obecně podílí celý ostatní sektor, nespádající do působnosti ČÚBP.

ITI Praha pozitivně působí v procesu snižování úrazovosti zejména tím, že jako nezávislá třetí osoba provádí dozor a upozorňuje ve svých dokumentech na existující rizika a trvá na jejich odstranění.

Momentálně lze zhodnotit pouze některé ukazatele, které již byly zpracovány pro potřeby Výroční zprávy, kde bude jejich podrobnější prezentace. Další činnosti ovšem nelze hodnotit, neboť jejich vyšší četnost je dána delším než ročním cyklem (zejména se týká počtu žadatelů o prověřování odborné způsobilosti) a údaje z minulých let nejsou k dispozici.

Prověřování odborné způsobilosti

V roce 2004 současně s odbornou činností probíhaly přípravy na prověřování odborné způsobilosti fyzických osob, kterým v souladu s platnou legislativou končí platnost osvědčení ke dni 30.6.2005, a následně bylo toto prověřování na základě zájmu uchazečů zahájeno. Vzhledem k tomu, že nebyl k dispozici závazný dokument, který by přesněji vymezil rozsah znalostí a postup jejich ověření, přistoupil ITI Praha ke zpracování vnitřní směrnice, která definovala pravidla a postup při ověřování odborné způsobilosti.

Schválená směrnice se stala dnem 1.10.2004

závazná pro všechny inspektory ITI Praha. Hlavním záměrem bylo zajistit předem definovanou úroveň znalostí u uchazečů. Byly vypracovány testy a použit způsob jejich generování pomocí výpočetní techniky. Při použití uvedeného druhu ověření znalostí bylo na základě dosavadních zkušeností zjištěno, že uchazeči nastudovali problematiku otázek a bylo dosaženo jednotné úrovně zvládnutí zadané problematiky. Po nastavení základní úrovně znalostí předpokládáme, že ve spolupráci s odbornou veřejností bude nutné připravit nové okruhy otázek a vypracovat a zavést systém jejich pravidelné aktualizace. K zajištění této činnosti byla v roce 2004 přijata organizační a personální opatření.

ITI Praha důsledně dodržoval vnitřní a vnější systém vzdělávání. V listopadu minulého roku se uskutečnilo pracovní setkání všech zaměstnanců ITI Praha, kde proběhlo přezkoušení všech inspektorů formou počítačově generovaných testů jako završení odborné přípravy. Bylo zahájeno komplexní proškolení všech inspektorů v oblasti zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky, ve znění pozdějších předpisů.

Spolupráce s dalšími orgány a zahraničím

ITI Praha je organizace, která v systému orgánů obdobného typu zaujímá významné místo. V roce 2004 se institut zaměřil na prohlubování vzájemné spolupráce a výměny informací při pracovních setkáních.

V mezinárodní oblasti položil důraz zejména na výměnu informací v rámci CEOC (Confédération Européenne D'Organismes de Contrôle), což je sdružení evropských dozorcích organizací s obdobným zaměřením a působností jako má ITI Praha v ČR a kterého je ITI řádným členem. Na základě návrhu v roce 2004 byl následně potvrzen v roce 2005 zástupce ve Stálém výboru pro bezpečnost práce technických zařízení a pro chemickou bezpečnost prevenci a řešení havárií na pracovištích a právní úpravu získávání odborných znalostí.

Zástupce ITI Praha je pravidelně zván na jednání komise pro Technické překážky obchodu při MPO. Dále má zastoupení v Komisi pro posuzování shody (poradní orgán Předsedy

ÚNMZ) a v Technickém výboru pro akreditaci inspekčních orgánů, který je zřízen jako poradní a konsultační orgán ředitele Českého institutu pro akreditaci. Veškeré úsilí zástupců ITI Praha je věnováno podpoře zvyšování bezpečnosti vyhrazených technických zařízení, úseku zdánlivě malého rozsahu, ale nikoliv bezvýznamného.

V rámci vlastní odborné činnosti v roce 2004 znamenala spolupráce s dalšími subjekty způsob, jak získávat příslušné informace o vývoji nových technických zařízení, a možnost, jak se účastnit odborných seminářů a konferencí. Přínosem pro pracovníky ITI Praha jsou přímé kontakty se zahraničními a tuzemskými partnery. Veškeré zkušenosti naši pracovníci prezentují na odborných a vzdělávacích akcích, na které jsou, jako lektori, zváni.

Vývoj legislativy

Určitým způsobem byla činnost institutu ovlivněna situací související s projednáváním nového zákona o inspekcí práce v poslanecké sněmovně. ITI Praha je odhodlán zajišťovat dozor nad vyhrazenými technickými zařízeními až do doby přípravy, projednání a schválení zákona o vyhrazených technických zařízeních, včetně příslušného prováděcího předpisu.

V letošním roce, kdy se předpokládá ukončení projednávání návrhu zákona o inspekcí práce, je ITI Praha připraven reagovat na nově vzniklé podmínky. Konkretizaci činnosti, s podrobněji nastíněnými úkoly, lze tedy vydat až v některém z příštích čísel Zpravodaje, které bude následovat po přijetí příslušných legislativních změn.

Počty úkonů provedených v roce 2004 v jednotlivých odborných oblastech:

Tlaková zařízení	3180
Zdvihací zařízení	3634
Elektrická zařízení	5622
Plynová zařízení	5985
Jaderná energetika	857

(zdroj: Český úřad bezpečnosti práce)

Výzkumný ústav bezpečnosti práce, Jeruzalémská 9, Praha 1
 pořádá **Rekvalifikační kurz pro osoby odborně způsobilé v prevenci rizik** akreditovaný Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR a schválený Českým úřadem bezpečnosti práce

26. 4. – 30. 6. 2005

Podle zákona č. 155/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 65/1965 Sb. (zákoník práce), je každý zaměstnavatel povinen provádět úkoly v prevenci rizik prostřednictvím odborně způsobilé osoby, pokud není sám pro tuto činnost odborně vzdělán. Od 1.1.2001 může činnost odborně způsobilé osoby v prevenci rizik vykonávat pouze osoba, která splňuje podmínky odborné způsobilosti stanovené zákonem č. 65/1965 Sb.

Rekvalifikační kurz pro osoby odborně způsobilé v prevenci rizik je jednou z možností získání odborného vzdělání tohoto druhu. Kurz je cílen tak, aby účastníci v praxi byli schopni provádět prevenci rizik i v podnicích se zavedenými systémy řízení jakosti, bezpečnosti a ochrany zdraví při práci či ochrany životního prostředí.

Informace o kurzu získá zájemce na: <http://www.vubp.cz> rubrika Vzdělávání krizkovaj@vubp-praha.cz nebo na tel. čísle: 221 015 891.